

IX. ÉVFOLYAM.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

1915. 18. szám.

Budapest, május 2.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja
a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv
szerkesztő bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

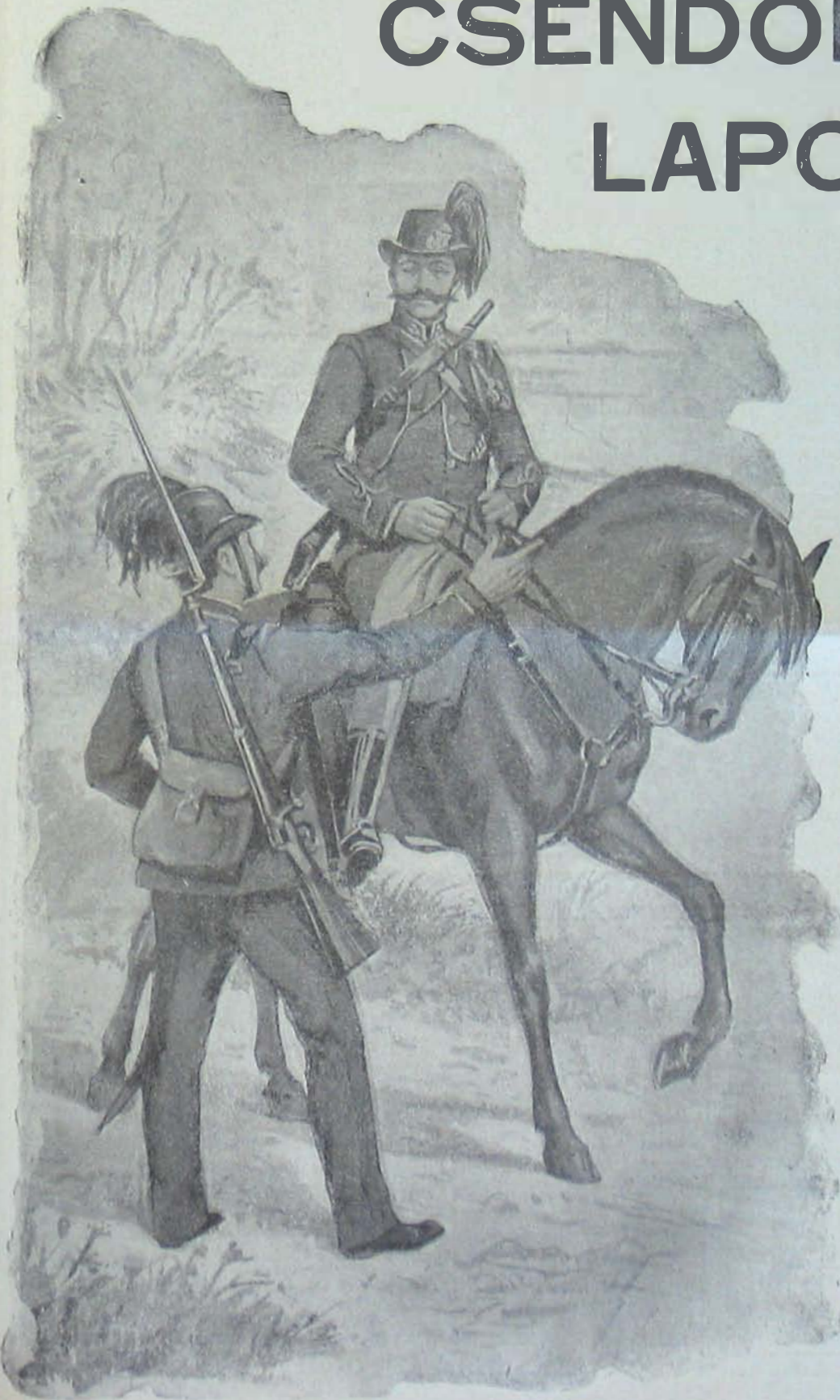
Egész évre — — 12 korona

Félévre — — — 6 korona

Negyedévre — — 3 korona

Szerkesztőség és kladóhivatal:

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utóza 4. sz.

Legyünk óvatosak a cselédfogadásnál!

Irta: Nyomozó.

Másfél esztendei börtönbüntetést szenvedett el özvegy Rumi Józsefné sz. Miklós Teréz volt keczeli őrsfőzőnő, a Csendőrségi Lapok 1911. évi 6. számában (63. lap) ismertetett azért a tettéért, hogy a keczeli őrs pénztárát 1910. évben feltörte, annak tartalmát eltulajdonította s hogy a tettet leplezze, az őrsirodát felgyújtotta.

Ezzel a cselekményével természetesen, — legalább a csendőrségi őrsökre általánosan kötelező szabály szerint, — örökre elvesztette azt az igényét is, hogy valaha még őrsfőzőnő lehessen. Mert hiszen még a magánosok is óvakodnak attól, hogy tudva betöröt fogadjanak fel cselédnek, pláne belső házi cselédnek, a csendőrségi őrsöknek pedig egyenesen meg van tiltva, hogy erkölcsileg ennyire megtévelyedett nőt alkalmazzanak az őrsön, ahol tudvalevőleg nemcsak a magán-, hanem a kincstári vagyonban is kárt okozhat.

A csendőrségi őrsöknek különben is valóságos megfontolói a megbízhatatlan főzőnők. Elkeserítik az őrs beléletét, megzavarják a nyugalmát és megbontják az egész legénység bajtársias egyetértését.

Bármiféle jellembeli vagy erkölcsi fogyatékosága legyen egy főzőnőnek, a melynél fogva feltételezhető róla, hogy az őrsön kárt vagy az őrsbeliek között kellemetlenséget, zavart vagy egyenetlenséget idézhet elő, nemcsak ajánlatos azonnal elbocsátani, hanem egyszersmindenkorra lehetetlenné kell tenni azt is, hogy más őrsökre bejuthasson.

Magánosoknak nem igen áll ez módjában, mert hiszen köztudomású dolog, hogy a cselédkönyvnek a cseléd jellembeli minőségének, megbízhatóságának stb. bejegyzésére szolgáló rovataiba olyan adatokat, a melyek a cseléd hátrányos megítélésére vonatkozhatnak s őt ekként a megszokott kenyérkeresettől megfoszthatnák beírni nem szabad s ugyanezek az adatok az esetleg kért magánbizonyítványba sem jegyezhetők be.

A csendőrsőknél azonban módjában van erről egy mást értesíteni. Sőt a szárnyparasztnokság útján kötelesek is a legszélesebb körben közhírré tenni, nehogy az ilyenek miatt egyik vagy másik őrsről elbocsátott főzőnő más őrsökre bejuthasson s ott kárt vagy zavart okozhasson.

Nagyon természetes, hogy ez olyan sajátos belügye a csendőrségi őrsöknek, a mely nem való a társadalmi nyilvánosság elé.

Majdnem úgy kell ezt kezelni, mint a szolgálati titkot s különösen nem szabad ezt magokkal az így megbélyegzett főzőnőkkel közölni. Hogy ez az ugynevezett kitiltás vagy kiközösítés megtörtént-e annak idején Rumi Józsefné nézve vagy nem, vagy ha megtörtént, miként tudta később az erre vonatkozó intézkedést kijátszani, nem tudom, de elég az hozzá, hogy a fentebb említett büntetésének letöltése után, a múlt év elején sikerült neki bejutni a tápiószápi őrsre.

Ismeretlen előttem az is, hogy ezen az őrsön miként viselte magát. De az a körülmény, hogy 10 hónapig szolgálhatott ott lényegesebb kifogás nélkül, míg megbízhatatlanságára és közártalmosságára egy az előbbihez hasonló újabb cselekménye folytán rájöttek, arra enged következtetni, hogy vagy megbecsülte magát vagy sokat elnéztek neki az őrsbeliek.

Ez utóbbi feltevés különben, ha alapjában vesszük a dolgot, érthető is, a mennyiben a cselédtartás és cselédváltoztatás körül fennforgó kérdések a társadalom egyik legnehezebben megoldható problémái közé tartoznak. Nagy gondot okoz ez minden cselédtartó gazdának, de még nagyobbat a csendőrsőknél, a hova a közismert társadalmi előítélet folytán általában csak azok a nők szegődnek be, a kiknek elég erkölcsi erejük van az imént említett társadalmi felfogáson magukat túlnenni. Ezek aztán legnagyobb részben valóságos speciális őrsfőzőnők lesznek s ha csak valamely rájuk nézve hátrányos eset vagy erkölcsi hiba folytán ki nem közösítetnek az őrsökről, azok is maradnak, míg munkaképességüknél fogva csak alkalmazhatók.

Özvegy Rumi Józsefné is valószínűleg ezek közé a nők közé tartozik. S hogy emellett eléggé raffinnált ügyességű is, a vállalkozó szellem is megvan benne, mutatja az, hogy 10 hónap alatt nem sikerült őt, illetve erkölcsi megtévelyedését leplezni, sőt még akkor is nehezen sikerült ez, mikor már meg volt rá a kellő ok.

Múlt évi november hó 30-án délután öt órakor, miután az őrs legénységének a következő napon való szolgálati elfoglaltsága előrelátható volt, az őrsparasztnok kihasználta a zsoldot, a pénztárt rendezték és lezárták.

A pénztárban ekkor 213 K. 52 f. köngvándalkotási

Hegedűt, harmonikát, tárogatót,

és a többi hangszereket általánosan olcsóért legjobb árértékűen szállít.

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB HANGSZERGYÁRA

STOWASSER J.

es. és kir. udvari és hadsereg szállító, a Rákóczi-Tárogató feltalálója, Budapest, II., Lánchíd-utóza 6. — Gyára: Öntőháza utóza 3. — Régi hangszeres javító- és átalakító hangszergyár — Kézbevevők minden hangszerrel külön katalógust

pénz, 68 K. 32 f. gazdasági átalány és egy az örsre beosztott népfelkelőnek 26 napi zsoldja 64 K. 11 f. összesen tehát 346 K. 45 f. készpénz maradt.

A pénztárrendezés említett idejétől egészen december 6-áig a pénztárba nem nyultak, mert a szolgálati helyzet úgy alakult, hogy ez idő alatt a két pénztár bizottsági tag együtt nem volt az örsön vagy ba volt is rövid ideig, nem volt szükség a pénztár újabb rendezésére.

December 6-án délután azonban a népfelkelő zsoldját kellett volna kifizetni és egyéb addig felmerült kiadások miatt is rendezni kellett volna a pénztárt, a mihez — a népfelkelőt is berendelve — az őrsparancsnok és a másodaltiszt akartak hozzáfogni. De a mint az asztalterítőt felemelték, legnagyobb meglepetésükre feltörve találták a pénztárt.

A két altiszt azonnal alapos vizsgálat alá vette a pénztárasztalt és megállapította, hogy a lakatok teljesen sértetlenek, de az egyik lakatot tartó vasreteszt az ismeretlen tettes letörte és az asztalfiók elülső lapját baltával vagy ehhez hasonló eszközzel kifeszítette s az így támadt nyíláson át vette ki a pénztartó dobozt. Ezután a deszkalapot visszahelyezte, annak letört és lehullott részeit, szilánkjait pedig eltakarította úgy hogy az asztalterítővel rendesen letakart asztalon, a terítő fellebbentése nélkül, semmi olyan jel vagy nyom nem volt észrevehető, a mi a feltörést elárulta volna.

Itt megjegyzem, hogy a november 30-ától december 6-áig eltelt idő alatt egyszer az őrsparancsnok 17 óra hosszát, másszor a másodaltiszt 25 óra hosszát, míg a népfelkelő csak három és fél óra hosszát volt egyedül a laktanyában s ezenfelül csak a járásparancsnok volt az irodában egy éppen a betörés felfedezését megelőző éjjelen.

Ez utóbbi pénztár-rovanesolást nem is tarthatott, mert késő esteli órákban érkezvén, az egyik pénztárkulcs a laktanyán kívül lakó nős másodaltisztnél volt, másnap kora reggel pedig, mielőtt még a másodaltiszt a laktanyába bement volna, a járásörmester egy másutt folytatandó kivizsgálási ügyben elutazott az örsről.

Mint hogy a fentebb említett idő alatt a laktanya sohasem volt őrizet nélkül és az őrsfőző is csupán a másodaltiszt ottbonlétekor annyi ideig maradt egyedül a laktanyában, a mennyit ez utóbbi a laktanyán kívüli lakásán étkezéssel töltött, szinte nyilvánvalónak vette mind a három altiszt, hogy a helyi viszonyokkal ismerős tettes csakia közülük való lehet. Természetesen mindenik büntetlennek tartván magát, csakis a másíkról gondolta ezt.

Az egymás közt való tanakodás után az őrsparancsnok bejelentette az esetet a járásparancsnokságnak, a honnan Keresztes Mihály járásörmester, az esetnek felsőbb helyre történt bejelentése után, még aznap a hely-

színére utazott és úgy együttesen, mint külön-külön kikérdezte az őrsbelieket.

Az őrsparancsnok, a ki valószínűleg gyengébb idegzetű ember lehet, még ekkor annyira hatása alatt állott a lesújtó esetnek, hogy sem vádaskodni sem gyanuszkodni nem tudott senki ellen. Ugyancsak így volt a népfelkelő is, a ki mint az ilyen dolgokban tapasztalatlan és saját felfogása szerint felelősséggel sem tartozó, teljesen közömbösen fogta fel a dolgot. A másodaltiszt azonban a gyanuokok egész garmadáját sorakoztatta fel az ismeretlen tettes ellen, a mely gyanuokok mindegyike abban esucosodott ki, hogy az őrsparancsnok valami képen ludas lehet a dologban.

A járásparancsnok erre az egész laktanyát átkutatta, de eredménytelenül. Majd a két altisztet őrizet alá vette.

Mint hogy pedig a tettosság gyanuja — osak úgy burkoltan a járásörmester ellen is irányult, ez maga kérte előljáró parancsnokságától, hogy az e réven való érdekeltsege folytán őt mentse fel a nyomozás alól és folytassák ezt más érdektelen személylyel.

Ennélfogva két idegen járásparancsnokot vezényeltek oda, majd megjelentek az örsön a tisztí előljárók is. A másodaltiszt ezek előtt is állhatatosan megmaradt az ő gyanuokai mellett, míg az őrsparancsnok csak jóval később, mikor már a gondolatait valamennyire rendezni tudta, jött arra a gondolatra, hogy a tettes talán a főzőnő volt vagy ennek a barátnéi esetleg az ezek valamelyike által felbujtott egyének lehettek.

Ezzel ideig-óráig sikerült is neki a gyanut magáról elhárítani. De mikor az említett nők s ezeknek ismerősei és alkalmazottai ellen vezetett nyomozás semmi alapos gyanuokot fel nem derített, sőt a már leszerelt volt csendőrök ellen felmerült gyanura sem sikerült semmiféle alapot találni, megint csak az a feltevés kezdett megerősödni, hogy az őrsparancsnok ebben az ügyben való magatartását valami homály borítja.

Megjegyzem, hogy a nyomozók és kivizsgálók közül egyik sem fogta rá teljes határozottsággal az őrsparancsnokra, hogy ő a tettes esetleg részes a dologban, de mert éppen ő volt legtöbbször kikérdezés alatt s neki kellett tisztáznia magát a másodaltiszt által felvetett olyan kérdések alól, hogy t. i. miből szándékozott ékszereket és ajándékokat venni a menyasszonyának, miből vásárolt és csináltatott vadászfegyvert, miért mondta a betörés felfedezésekor, hogy az nem fog kiderülni soha stb. stb. nevezett annyira gyanusítottnak tudta magát és feleleteit is oly kétkedve fogadták, hogy már ígéretet is tett az egész összeg megtérítésére s mikor ezt el nem fogadták, minden pillanathban várta a letartóztatását.

Ez ugyan nem történt meg, de miután a nyomozást vezetett két járásörmesternek az az egybehangzó véleménye, hogy a betörés az őrsbeliek valamelyikének tudtával történhetett, nem tisztázta kellően a fogalmakat,

Ha fáj a feje ⁷ ne tétovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 percz alatt a legmakacsabb migránt és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesten. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítással.

mégis leginkább az őrsparancsnok maradt a gyanu sulya alatt, a ki pedig melesleg megjegyezve 10—12.000 korona örökölt és megtakarított vagyonnal rendelkezik. A másodaltiszt és a népfelkelő csak kevésbé voltak gyanúsítva s még ezeknél is kevésbé a főzönő, a kire — szinte érthetetlen okból — senki se gyanakodott nyomatékosan, holott ez maga is beismerte, hogy a másodaltiszt otthonléte alatt kétízben is órákig egyedül maradt a laktanyában és még sem jutott eszébe senkinek, hogy nevezett előélete és viselt dolgai után illetékességi vagy előző labóhelyén az előjárásánál vagy az illetékes őrsparancsnokság útján érdeklődjenek.

A főzönő ki is használta ebbeli fölényét s már annyira biztos volt gyanusíthatlansága felől, hogy már az előző — mintegy 12 napig tartó — nyomozás befejeztét követő napokon egyre-másra szigetgette az őrs székelyhelyén lakó szabónál, cipésznél s más egyéneknél való tartóztatásait. Sőt annyira vetemedett, hogy egyik alkalommal, mikor a járásparancsnok a késő esteli órákban az őrs meglepése végett megérkezett és az ágyból felkelt őrsparancsnok attól tartva, hogy most már csakugyan le fogják tartóztatni, akkor mindjárt a ládás kamrába ment a magával viendő ruházatot és egyéb tárgyakat előkészíteni, a főzönő látván nevezett feltűnő izgatottságát, gunyosan rászólt:

— Ugyan az istenért, tartsa magát az őrmester úr, úgy is tudja mindenki, hogy maga törte fel a pénztárat, hát legalább ne árulja el saját magát ennyire!

Az őrsparancsnok elleni gyanut tápláló körülmények ismertetése szinte ki kívánczik a tollamból és tanulság okából talán belyénvaló is volna az emberi rosszindulat, gyűlölet és kenyérinigység ome folyamányának a csendőrség elötti fellárása. Mégis arra való tekintettel, hogy lapunknak más olvasói is vannak és hogy az ügynek ez a része fegyelmi utra tartozik és oda is terelődött, hát mellözöm annak részletesebb tárgyalását.

Azt azonban még sem hagyhatom megjegyzés nélkül, hogy az őrs legénysége, de különösen a gyanúsított őrsparancsnok, a kinek egyébként is leginkább érdekében állott a betörés kiderítése, az első eredménytelen nyomozás befejezése után, habár a járásparancsnok külön is meghagyta nekik az ügyben való szakadatlan puhatólást, nyomozást, minden irányban való érdeklődést, mégis ugyszólván csukott szemmel jártak-keltek az őrsön s a községben s nem vették észre a főzönő fentebb említett és napokon át folytatott költsékesét, ruha, cipő stb. rendeléseit és a ma részére készített ruhakészítések postán való elküldését s különféle dolgok vásárlásait.

Az őrsparancsnok maga is csak akkor eszmélt rá, hogy ez irányban is tenni kellene valamit, mikor a főzönő december 23-án engedélyt kért, hogy Pusztaszentimre községben lakó szüleit és az azoknál nevelésben levő gyermekeit egy napra meglátogathassa.

Más körülmények között talán ez se okozott volna neki feltűnést, mert hiszen karácsony következvén,

szinte magától értetődőnek látszott ez a családi látogatás. De mikor az ember, mint a vízbehaló, bizonyos erőszakolt reménységgel kapaszkodik minden szálnaszálba, ez már mégis gyanut keltett az őrsparancsnokban annál is inkább, mert a főzönőnek *általólag* még az utiköltsége sem volt meg erre az utazásra, azt is kölcsönkérte a szomszédban lakó ismerősétől, már pedig nyilvánvaló, hogy ilyen látogatásra még a legszegényebb ember sem megy valamilyen ajándék nélkül szüleihez és gyermekeihez. Ha tehát megállapíthatnák, hogy a főzönő ajándékokat vitt magával, igen valószínűnek tartotta, hogy azokat csakis jogtalan uton szerzett pénzből vásárolhatta.

Az őrsparancsnok tehát *teljesen titokban* bejelentette ezt a körülményt, mint előtte gyanusnak tetsző jelenséget a járásparancsnokságnak és javasolta, hogy jó lenne az illetékes akasztói őrs útján érdeklődni, úgy a szülőknél, mint az ottani postahivatalnál, hogy vitt-e magával, esetleg már előbb idegen néven küldött-e haza pénzt vagy a lopott pénzből vásárolt tárgyakat a főzönő.

Az őrsparancsnok eme gyanúját a járásparancsnok is alaposnak látván, az ez alapon mindjárt megtett intézkedése meg is hozta az eredményt.

Folyó évi január hó 8-án ugyanis egy pénzeslevél érkezett a járásparancsnoksághoz az akasztói őrsről, a melyben egy drb. 100, egy drb. 50 és egy drb. 20 koronás papírpénz volt. Másnap megjött a távirati értesítés is, hogy a küldött pénz a tápiószápi őrsön történt betörésből származó bűnjel s hogy a január 7-én már feladott részletes jelentés valószínűleg a háború okozta vasuti zavar miatt késik.

Ez értesülés folytán azonnal telefonon intézkedett a járásparancsnok, hogy a főzönőt helyezték őrizet alá, ő a legközelebbi vonattal érkezik és a további nyomozást maga fogja vezetni.

A főzönőt az események ilyen alakulása nem érte váratlanul. Ő már tudta, hogy ez minden perozben be fog következni. Megtudta még az őrsparancsnok teljes titokban tett jelentését is ép úgy, mint a milyen pontosan értesült annak idején a nyomozás minden mozzanatairól. Törte is a fejét eleget, hogy eléje vágasson az események fejlődésének, de a szülőit értesíteni nem merte, nehogy a levél vagy távirat küldéssel elárulja magát. De, hogy az őrsparancsnok jelentése és a főzönőt leleplező távirat megérkezése közti időben sem volt valami szigorú megfigyelés alatt a főzönő, bizonyítja az, hogy december utolsó napjaiban éppen abból a czélból, hogy a még maradék pénzt elvihosse, hozzá érkezett nővéro által 190 koronát el tudott küldeni szüleinek.

Ezekből merítette tehát a bátorságot, hogy midőn a járásparancsnok kikérdezés alá vette, teljes nyugodtsággal tagadott mindent, még akkor is, mikor a szüleitől elkobozott pénzt a járásőrmester előtte felmutatta, azt állítván, hogy ezt az összeget egyik barátjától kapta

ajándékba azzal az egyszerű kikötéssel, hogy idővel, ha módjában lesz, fizesse vissza. Arról, hogy a barátnéja honnan szerezte a pénzt, állítólag nem volt tudomása: de abból a körülményből, hogy december 3-án este, mikor úgy ő, mint a másodaltiszt a laktanyából távoztán, oda csak esti nyolcz óra tájban tértek vissza, a barátneját látták a laktanyából kijönni, következteti, hogy ez törhette fel a pénztárt az alatt a három órai idő alatt, míg ők távol voltak. Valószínűnek tartja, hogy az említett összeget az akkor lopott pénzből adta neki a barátnéja.

Igy vádolt meg egy teljesen ártatlan nőt, csakhogy magát menthesse. Sőt elvetemültségében annyira ment, hogy az e vád folytán elővezetett s folytonosan az ártatlanságát hangoztató nőnek a legridegebb egykedvűséggel a szemébe is mondotta ezt.

Végre mégis erőt vett rajta a megbánás és beismerte, hogy az imént jelzett napon, míg a másodaltiszt lakásán volt vacsorázni, ő törte fel a pénztárt az örs favágó baltájával s a kivett pénztárdobozt a pinczében elásta és csak akkor vette ki onnan, mikor az előzetes nyomozást már befejezték és az örsbeliek megkezdték a rendes szolgálati működésüket. Ekkor — december 18-án — kivette a pénzt, magának és fiának ruhaneműeket vásárolt és csináltatott s ezekért és pipere czikkékért kifizetett 113 K 50 fillért, a többit pedig szalmazsákjába rejtette.

Abban a csomagban, melyben a fia részére vásárolt ruhát hazaküldte, elküldött szüleinek 40 koronát, majd mikor pár nap múlva hazautazott, több mint 40 koronát elköltött ajándékokra, 190 koronát pedig az utána jött nővérevel küldött haza, holmi adósságok rendezésére. Ezeknek természetesen azt mondta, hogy ezt mind a megtakarított pénzből adja. S az utiköltséget is csak azért kérte kölcsön, hogy magáról a betörés gyanuját elhárítsa.

A szülőket kissé kínosan érintette, de meg nem lepte az akasztói örsnek ez ügyben való eljárása. Átadtak a járőrnek mindent minden habozás nélkül és bár szegyenkezve kijelentették, hogy ez már nem az első tette leányuknak. Az ő nevükre csinált már egyszer 420 K adósságot, majd egy lopás miatti elítélés alól csak a bizonyítékok elégtelensége folytán menekült meg, a kezeli örsponztár feltöréséért pedig másfél évet ült.

Szóval lett volna a főzőnő ellen elég gyanúsító adat, ha az ez ügyben való első nyomozáskor mindjárt a szülőkhöz fordultak volna, mert a felsorolt adatokból látható, hogy Rumi Józsefné azok közé az egyének közé tartozik, akik csak addig tudnak becsületesek maradni és ellentállani a kisértésnek, míg a gaztett elkövetésére kellő alkalom nem kínálkozik. Hihető azonban, hogy a mostani tettéért kapott két év letöltése után, bár még csak 34 éves, nem igen lesz alkalma többé egy örsre sem befurakodni, ha csak e közlemény az örsökön feledésbe nem megy.

A tanulságok egész sorozata szűrődik le ebből a sajnálatos esetből.

Egyik legfontosabb az, hogy a nyomozás adatairól mindaddig, míg annak ideje be nem következik, senkit sem szabad értesíteni. Még kevésbé lett volna szabad az ez esethen bűnös főzőnőt erről értesíteni, miután ő a gyanúsítottak közé volt sorolandó s mint ilyen már csak azért se lett volna szabad a nyomozás adatait közölni, mert ez olyan szolgálati titok, a melynek megőrzésére minden csendőr esküvel kötelezi magát.

Másik fontos tanulság pedig az, hogy mindenki, a kiről feltehető, hogy a bűncselekmény színhelyén megfordulhatott, gyanusként kezelendő mindaddig, míg csak az ellene szóló feltevés alól magát kellően nem tisztázta. Ezt kellett volna tenni a főzőnővel is.

Ha pedig valaki egy bűncselekményben gyanússá teszi magát, nem szabad egyszerű tagadásával megelégedni, hanem puhatalni kell annak előélete s esetleges viselt dolgai után és csak akkor szabad elejteni az ellene irányuló gyanút, ha minden tekintetben tisztán áll a nyomozó csendőr előtt.

Es esetben is, bár a főzőnő teljesen büntetlen előéletűnek mondotta magát a nyomozást vezető járőr-mesterek előtt, egy a nevezett illetékes előjáróságánál, esetleg a szüleinél való alapos érdeklődés folytán beszerzett adatokkal mindjárt le lehetett volna őt leplezni, a mely körülmény az eredmény kiderítését is nagyban megkönnyítette volna és megmentette volna az örsparancsnokot is a kínos meghurczoltatástól.

A mi hőseink.

Az első arany ritézségi érem!... Az április hó 24-én megjelent 36. számú rendeleti közlöny meghozta nekünk, magyar csendőröknek ebben a háborúban az első arany ritézségi érmet. Drága volt, nehéz árat kellett érte adnunk: egy derék bajtársunk, kitünő a kitünők között, életével fizetett érte. Ugyanis, a mint azt lapunk mai számának hivatalos részében közöljük, a hadsereg főparancsnokság, az ellenség előtt tanúsított kiválóan vitéz magatartása elismeréséül, az ellenség előtt elesett *Mátyás János*, a 30. honvéd-gyalogezredhez beosztva volt csendőrnek, az arany ritézségi érmet adományozta.

Mátyás János csendőr a mozgósítás elrendelésekor tábori csendőr szolgálatra rendeltetett ki és a 128. gyalogdandár-parancsnoksághoz nyerte beosztását. Ezen beosztás azonban nem elégítette ki nemes ösztönöktől sarkalt tettvágyát, hanem, a midőn a csapatnál a szakaszparancsnokokul alkalmazható tiszttek és altisztekhez mind nagyobb hiány mutatkozott, csapatszolgálatra való alkalmaztatását kérte és így került a 30. honvéd-gyalogezred 14. századához.

Csapatteste egyébként a következőket írja róla:

„Mint szakaszparancsnok minden tekintetben kiváló példaadása, szorgalma, ügybuzgalma miatt, az altisztek közül kimagaslóan megfelelt.

Lelkes hangulatával nemcsak szakaszánál, hanem egész századánál magas fokra emelte a harczi kedvet

A nyugati harctérről. — Német katonák futó-árkokat ásnak, a melyeken át a lövész-árkokba lehet jutni.

és katonás szellemet. Sikeres működéséért közelmúltban előléptetésre is javaslatba hozatott.

A legutóbbi, a 868-as magaslatért vívott nehéz harcokban, szakaszával tüzharcban állott, a legváláságosabb pillanatokban, az ellenség közvetlen közelében karján súlyos csonttöréses lövést kapott, de nem akarván veszélyeztetni szakaszának addigi sikereit, szakaszát tovább előre vezeti, miközben újabb, igen súlyos lövést kap lábán. Helyét még ekkor sem hagyja el, hanem szakaszát mindaddig tovább vezényli, míg egy haslövést nem kapva, eszméletlenül össze nem esik és a segélyhelyre szállítaták. Itt, sajnos már nem tudtak rajta segíteni, mert egy óra múlva kiszáradott.

Hősök hőiséhez méltó magatartása, hősi halála ma már közszájon forog, emléke az ezredben örökké élni fog. Halála előtt pár pillanattal is nagy küzdelmeinkről beszélt, melyek sikerében tántoríthatatlanul bizott.

Büszke öröm tölt el e sorok olvasására! Mátyás János csendőr méltán rászolgált arra a melegbangú dicsőre, melylyel csapatteste hősiességének adózott. Dicső jelszavunkat nemcsak kalapján, de szívében hordozva, lángoló hazaszeretetével, rettentetlenségével, törhetetlen köteleességével és akadályt nem ismerő kitartásával nemcsak az arany vitézségi érmet vívta ki magának, de cselekményével oly tündöklő példáját szolgáltatva a magyar harcos hősiességének, a mely a legnagyobb csodálatra méltó és a melynek tündöklését a múlt idők sem bomalyosíthatják el soha.

Mi pedig fájdalomtelt szívvel álljuk körül hősi hajtársunk sírját, szívünkbe vésvé annak örök emlékezetét, a ki tetteivel mutatta s vérével pecsételte meg, sőt élete feláldozásával bizonyította be azt, hogy miként teljesíti hazája iránti szent köteleességét a magyar csendőr. Ő, a ki ragyogó hősiességével fennen hirdeti a magyar csendőr dicsőségét, maradandó emléket hagyva maga után, nyugodjék csendesen, nyugodjék békében!

*

Kardos József, VIII. számú csendőrkerületbeli, tábori szolgálatot teljesítő csendőr ez. őrmester folyó évi január hó 1-én azon parancsot kapta, hogy egy fontos parancsot kézbesítsen egy, a harcvonalban álló parancsnoknak. Kardos csendőr ez. őrmester, lova útközben megsebesülván, utját gyalog folytatta. A parancsot azonban már nem kézbesíthette, mert az a tiszt, a kinek az szólott, ugyanazon órában hősi halált halt. A holttest közelében tartózkodó vezérkari tiszt felszólítására, az elesett tiszt fontos iratokat tartalmazó térképtáskáját a lóról lekasztotta és folytonos ellenséges tüzből hátra vitte. Közben visszavonulási utját az ellenség elvágta. Gyors elhatározásával sikerült az elfogatás veszélyéből kiszabadulnia s igen nehéz terepen, nagy kerülővel, a táskát előljáró parancsnokságának kézbesítette. Teljesítménye hajnali 3 órától éjjel 10 óráig, étkezés és pihenés nélkül tartott. Fáradtságot nem ismerő magatartásának, önfeláldozó, haláltmegvető bátorságának és hősi köte-

lességteljesítésének e kimagasló példájáért, a hadsereg főparancsnokság az I. oszt. ezüst vitézségi éremmel tüntette ki.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

Bismarck Németország keleti és nyugati háborúiról.

Az 1914. évi augusztus 2-ika óta Németországra nézve beállt a két fronton való hadviselés kényezere és ennek, a keleti és nyugati frontokon való hadviselés sorának kimenetelétől függ most a német birodalom jövője, függetlensége, világhatalma, sőt tán fönmaradása is. Tudvalevőleg azonban a mi monarchiánk együtt harcol Németországgal, a melynek feladata ily módon lényegesen megkönnyebbült. Egykor azonban más volt a helyzet s volt idő, mikor az a veszedelem fenyegette a németeket, hogy két fronton harcolva, egyik — a keleti — badszintéren ellenünk kellett hogy harcoljon. Tisztán katonai szempontból annak idején a német hadvezetőség taktikája abban az elvben csúcsosodott ki, hogy erős támadó hadjáratot visel nyugaton, keleten ellenben szigorúan a defenzívára fog szoritkozni. Ez a taktikai elv akkortól, mint hagyomány, fenmaradt mindmáig, úgy hogy a múlt ősön kitört világháborúban a németek csakugyan nyugaton vették fel az offenzívát, a keleti badszintéren ellenben a teljes defenzívára szoritkoztak s így is folytak a dolgok mindaddig, míg csak Hindenburg tábornok zseniális hadvezetése más helyzetet nem teremtett, úgy, hogy — a monarchia haderejével párbuzamosan és együtt, összeműködve — a defenzívából erélyes és sikeres offenzívába mehetett át.

A régi német taktika: az erős támadás nyugaton és védekezés keleten — már mintegy 50 év előtt vetette előre árnyékát és bizonyossággal szolgál a mai generációnak és a német vezetőköröknek arról az ügyességről és szerencséről, a mivel annak idején dolgoztak az egységes és nagy német birodalom megalkotói. A porosz hadsereg fegyvereinek sikerei ugyanis 1866-ban Csehországban, Hannoverben, Szászországban és a besseni választófejedelemségben s főleg a kissingeni és aschaffenburgi győzelmek fölötté fölingerelték a francziákat s Bismarck saszeme észre is vette, hogy Francziaországban egyre erősödik a háborús kedv és a németek elleni fegyveres beavatkozás vágya, a mi a nagy német államférfit arra indította, hogy Ausztriával, sietve béketárgyalásokba bocsátkozzon, sőt — hacsak ez egyáltalán lehetséges — a két ország közt szövetségi viszonyt hozzon létre. Ő maga írja le ezt Nikolsburgban írt naplójában és emlékirataiban, a melyben Bismarck e tárgyban a következő följegyzést tette:

— A francziák fegyveres beavatkozási szándékát a mi győzelmink hívták ki, miután Napoleon most már a mi legyőzetésünkre avagy segélyre szorulásunkra számított s így alkalmasnak látszott ránézve az idő, hogy bennünket megtámadjon. . . Én később Nikolsburgban megkérdeztem Moltkét, hogy mit gondol és mit csinálna, ha Francziaország csakugyan ránk támadna? Kérdésemre Moltke így felelt: Defenzív magatartás Ausztria ellen és inkább csak az Elba-vonásra szoritkozva, ellenben erélyes offenzíva és heves támadó hadjárat Francziaország ellen.

Moltkenek ez a véleménye és terve azonban nem találkozott Bismarck helyeslésével. Sőt, Bismarckot Moltke e terve annyira meglepte, hogy még inkább megerősö-

Az Argonneokban. — Német katona trombitával jelet ad.

dött abban az elhatározásában, hogy a királynak az Ausztriával való sürgős béke- és lehetőleg szövetségi szerződéskötést javasolja.

De figyeljük és hallgassuk meg magát Bismarckot, hogy ő a kelet felé való (akkor Ausztria elleni) defenziváról és a nyugat felé (Francziaország elleni) való offenziváról miként gondolkozott. Erre nézve emlékirataiban egy helyen a következőket írja:

— Abban a meggyőződésben voltam, hogy nekünk abban az esetben, ha Francziaország fegyveresen lép föl ellenünk, u y nekünk Ausztriával lehető mérsékelt feltételekkel mielőbb békét vagy — ha lebet — szövetséget kell kötnünk, hogy így Francziaországgal a siker reményével vehessük föl a harczt, — avagy ha ez nem volna lehető, akkor Ausztriával minél gyorsabban szünöljünk le s esetleg sietessük ennek lehetőségét Magyarországnak s esetleg Csehországban konfliktusok és fölkelés szításával, úgy hogy így Ausztriát mihamar legyűrjük és addig Francziaországgal — nem mint azt Moltke gondolta, Ausztriával szemben — defenzív állásban maradjunk. Én ugyanis úgy gondolkoztam, hogy a Francziaország elleni háború, a melyet Moltke — mint ő maga világosan mondta — mielőbb megkezdeni, erőlyesen folytatni és befejezni kívánt, nem oly könnyű dolog, mint azt Moltke vélte, mert véleményem szerint a defenzivára Francziaország elég erős, az offenzivára ellenben gyenge volt s így a defenzivával a francziák a háborút a mi kárunkra sokáig elhúshatták volna, úgy hogy mi esetleg Ausztriával szemben — kétfelé harezolva — nem tudtunk volna győzelmesen megküzdeni és az Elba-vonalat megtartani, mert egy francziaországi támadó hadjárat, a hátunk mögött az ellenséges Ausztriával és Délnémetországgal, erőinket felülhaladta volna.

Bismarcknak azt a nézetét, hogy Francziaország a támadásra gyenge, ügyes vezetéssel ellenben a védelemre elég erős, pláne hazai ismert terepen harezolva és hogy a háborút a defenzivával a végtelenig elhúzhattja, talán az a tény és tapasztalat is erősítette, hogy 1792-ben a poroszok és osztrákok támadva és Francziaországba mélyen benyomulva, Valmy-nál megállni voltak kénytelenek. És ne feledjük azt se, hogy Poroszország 1866-iki helyzete és a két front felé való harezolás esetleges kényszere katonai-politikai szempontból sok hasonlóságot mutat a mai nagy, két fronton vezetett, hadjáratához — és Moltke és Bismarck terve és felfogása még ma is sok megszivvelésre méltó gondolatot tartalmaz néhány pontban, jóllehet ma mi és a németek együtt küzdünk és hogy az akkori Poroszország helyett ma az egységes Németország harezol.

***

A népélelmezés a háborúban.

Ezen a címen Noorden tanár, a világhírű német orvostanár tartott nemrég előadásokat Stuttgartban és Frankfurtban. Előadásaiából vesszük az alábbi közérdekű részleteket.

Az emberi táplálkozásnak, mint ismeretes, legfontosabb anyaga a fehérje. Eddigi belüli tanulmányok alapján általában napi hetven-nyolcozvan gramm fehérje a minimális táplálék fejenként. Kívánatos volna, hogy a háború után ez a minimum fejenként száz grammra emelkedjék. Ezt a fehérjemennyiséget mind máig nem érték meg el, a legnagyobb fehérjefogyasztás eddig csak kilenczvenhárom gramm volt. Ha azonban tekü-

tethe veszi az ember, hogy a jómódu lakosság könynyebben jut megfelelő fehérjemennyiséghez, sőt a szükségénél többet is fogyaszt, valószínűnek kell venni, hogy a szegényebb néposztály nem csak a minimumot nem tudja elérni, hanem még ennél jóval alacsonyabb mennyiséget is csak nehezen szerez meg. A jelenlegi viszonyok, a melyek kell, hogy tanulsággal szolgáljanak jövő életberendezéseinkre, rendkívül megnehezítik a táplálkozásához szükséges fehérjemennyiség megszerzését.

Az emberi táplálkozás legfontosabb fehérjetartalmu eledelei hús és hal, tojás, hüvelyes vetemények, tej és sajt. A legdrágább közöttük a hús. A jólét növekedését legmeggyőzőbben mutatja a húsfogyasztás. A német-franczia háború idején huszonhat kilogramm volt Németországban fejenként az évi húsfogyasztás: 1912-ben ez a mennyiség a kétszeresére emelkedett, úgy hogy a németországi húsfogyasztás ma meghaladja Angliáét. A napi fogyasztás Németországban fejenként száznegyven gramm hús. A húsárak rohamos emelkedése, a kínálat csökkenése folytán, sürgősen kell gondoskodni oly tápanyagról, a melyek a húst, illetve a hús fehérjeértékét pótolni tudják.

Ilyen elsősorban a hal. A hal körülbelül egyenlő tápértékű a hússal: általában százhusz grammos halhús megfelelő száz gramm marhabúsnak. Az egyéb fehérjetartalmu ételek közül legrosszabbul áll a tojás ügye. A behozatal megszünése következtében rendkívül emelkedett a tojás ára, úgy hogy a szükséges fehérjemennyiségnek tojással való fedezése jóformán lehetetlenné válik a nép számára.

A hüvelyes vetemények közül a legértékesebb a lencse, a mi az utóbbi időben lihetetlenül megrágult, mert keveset termelnek belőle és a legtöbbet Oroszországból kapjuk. Ugyanez áll a szárított borsóra is, mert a zöldborsót friss állapotban használták el. A szegényebb néposztály a borsó helyett inkább a babot használja, de a babszükséglet nagy részét eddig a Balkán-államok szolgáltatták.

Utolsó sorban állanak a fehérjét tartalmazó ételek között a tej és a tejtermékek. A szükségletet nagyrészt belföldön fedezzük és így e téren nem fenyeget nagy veszély. A vaj- és sajtszükséglet nagyrésze azonban külföldről kerül hozzánk és így az itt beálló csökkenés kihatással lesz a belföldi produkezióra. A takarmányárak emelkedése és a takarmány beszerzésének nehézsége kétségkívül szintén hozzájárul a tejtermelés redukeziójához és a termékek drágulásához.

A mondottak szerint tehát a népélelmezés nagy problémájának egyetlen megoldása, hogyha a fehérjetartalmu eledelek ma nehezebben hozzáférhetőek is, a mezőgazdaság alkalmazkodjék az új viszonyokhoz, a jómódu néposztályok pedig mondjanak le bizonyos mértékig a fényűző fehérjefogyasztásról, korlátozzák a hűvést, hogy a háztartások szükségletei a legcsekélyebbre szorítva, lehetőséget nyújtsanak az egész nép összeségének fehérjeszükségletük fedezésére.

Ezen a téren épp olyan feladatok és kötelességek hárulnak a közönségre, mint a hivatalos szervezetekre és eredmény csakis a kettő teljesen egyetértő és lelkiismeretes együttműködésétől várható. Ha a közönség át fogja érezni a felelősséget és a közérdeket teljes mértékben, kétségkívül nem fog arra sor kerülni, hogy élelmiszerek hiánya miatt legyünk kénytelenek békét kötni.

KÉPEINKHEZ.

A nyugati harcztérről.

Kilenczedik hónapja már, hogy német szövetségeseink hős hadseregei benyomultak Franciaország keleti és északkeleti részébe s az ország egész határmenti területét Mülhausentől Lilléig, átlag 60—100 kilométer szélességben uralják azóta. Franciaországnak a leggazdagabb ipari és gyárvidéke ez a terület. Értékes tehát, hogy a francia-angol-belga egyesült hadsereg minden lehetőet elkövet, sőt sok esetben emberfeletti erőfeszítéseket is megkockáztat, csak hogy a német seregeket ki-vehesse pozícióikból.

Ámde a hatalmas német haderő áttörhetetlen érzgyürijén nemcsak megtörik az entente hadseregeinek minden erőlködése, hanem legtöbbször — ha egyszer-egyszer nem is nagy területen — de kénytelenek visszavonulni, sőt gyakran menekülni is a támadásban és védekezésben egyaránt rendületlenül kitartó német csapatok pusztító tüzelése és ellenállhatatlan rohamai elől és nekik átengedni pozícióikat.

Igy áll szövetségeseinknek a kitartásban páratlan hadserege két európai nagyhatalom több milliányi haderejével szemben már hónapok óta a nyugati harcztéren, részben az időszaki változások, esőzések, havazások, áradások és a rettenetes hideg, másrészt mesterséges akadályok és több milliányi ellenfél által ugyszólván pozíció-harezra kárhozthatva, a melynek során gyakran pár-száz méternyi területért is véres csatákat kell vívniök az életre-halálra küzdő francia-angol csapatokkal.

De azért nem hátrálnak sehol. Sőt, a mint az egyidejűleg közölt képeink is mutatják, fáradhatatlanok a harczi tevékenységben. Mig az egyik csoport a fedezékek védelme alatt farkasszemet néz az ellenséggel, addig a másik csoport bővíti, tökéletesíti ugyanazt a lövészárkot, mert tudja, hogy a következő felváltáskor már ő fogja átvenni abban a figyelő szerepét. Fáradtságot, csüggedést, elkedvetlenedést nem látni sehol, egyforma jókedvvel, buzgósággal és kitartással végzi a kötelességét mindenki, mert megvannak győződve, hogy csak így sikerül kivívni az ellenség millióival szemben igazságos ügyük diadalát.

HIREK.

Megdicserések. A balkáni haderők parancsnoksága Zsukan Sándor, VII. számú csendőrkerületbeli csendőrt, a ki harczténi szolgálatra a 2. népfölkelő gyalogezredhez volt beosztva, az ellenség előtt tanusított vitéz magatartásáért, dicsérő elismerésben részesítette. — A cs. és kir. 7. hadtápparancsnokság, Marácz Ferenc és Kiorszli Ferenc, V. számú csendőrkerületbeli csendőröknek, kiváló szolgálati buzgalomuk és fáradhatlan tevékenységükért dicsérő elismerését fejezte ki.

Adományok. A háboruban megvakult katonák számára újabban a következők juttatták hozzánk adományait: a kápolnakomondori őrs legénysége 27 k. 80 f., a feleki őrs legénysége 16 k. 70 f., a bizstranyirei őrs legénysége 18 k., Hulász János aninoszabányatelepi őrsbeli őrmester 5 k., Pap S. szintén aninoszabányatelepi őrsbeli csendőr 1 k., Szemati József kiskomáromi őrsbeli őrmester 10 k., Szabados Antal érmihályfalvai őrsbeli őrmester 5 k. és Eisler István dusnoki őrsbeli csendőr ez. őrmester 2 k. Az adományokat rendeltetési helyére juttattuk.

Egy csendőr megtámadtatása. Antal István csendőr április hó 18-án d. u. fél 9 óra tájban Váralmás község utcáján Sztojka Gergely ottani lakossal találkozott, a ki rakonczátlankodásával a rendet és csendet nagy mérvben zavarta. Antal csendőr Sztojkit hazamenetelre intette, mire ez utóbbi egy forgópisztolyt rántott elő s abból a csendőrrre két lövést tett. A lövések egyike a csendőrt a jobb vállán, a kulcsesont alatt találta s azt súlyosan, de nem életveszélyesen megsebezte. Antal csendőr a bányahunyadi kórházba szállítottatott, támadója pedig elfogatván, a bíróságnak átadatott.

Rablás. Skublics Imre zalaegerszegi lakos április hó 19-én éjjel a máriatelepi prészházában aludt. Éjjel 1 óra tájban eddig ismeretlen tettesek a prészházat rátörték, őt megtámadták s rajta nyolcz nap alatt gyógyuló testi sértést okoztak, azután pedig kabátját, melyben a tettesek az előző nap Skublics által felvett 700 koronát lenni vélték, elrabolva elmenekültek. Nyomozásuk folyamatban van. — Április hó 15-ére menő éjjelen Fruza Demeter iványosszádai lakos sérelmére, eddig szintén ismeretlen tettesek, a kik felfegyverkezve voltak és körülbelül öten lehettek, 6268 koronát elraboltak és a rablott pénzzel Romániába szöktek. Utánuk erélyes nyomozás indított.

Kérelem. A zakárfalvi (Szepes megye) őrs nevében Horváth csendőr ez. őrmester kéri Czéh József, Korh Joachim és Pavelka János csendőröket, kik 1914. évi december havában a margitfalvi csendőr-kordon különítményen voltak, hogy czimüket fent említett őrsrel mielőbb közöljék.

KÜLÖNFÉLÉK.

A lövészárkok és a tudomány. Hogy még a vizos és síros lövészárkokban is sok érdekes, a természettudomány körébe vágó dolog vetődik fel s főleg sok tudományos czélt szolgáló anyag kerül felszínre, azt a hadjáratban résztvevő tanárok, tanítók és diákok számtalannal levele igazolja. Franciaország és Belgium állatvilágán és faunáján kívül sok más érdekes tudományos czélokra szolgáló dolgokat is ástak ki a földből a lövészárkokat és a legénység földalatti tanyáját készítő műszaki katonák s ezek közt sok olyan érdekes és kevésbé ismert követlet került napvilágra, a melyek részben új irányba terelik, részben pedig kiegészítik az eddigi ezirányú tudományos vizsgálatokat és megállapításokat. Így például Lille és Yperen vidékén az ottani krétarétegekben a lövészárkok ásása közben ritka fossiliákat, eddig ismeretlen csigákat és megkövült alsóbbrendű állatokat találtak, a melyek beható kutatások és tanulmányozások tárgyául szolgálnak. Mozieres vidékén egy német honvéd katoná a földhányási munkák közben cset-fogakat és meteoroköveket talált, sőt olyan őskori eredetű gömbalakú kövekre is bukkant, a mikben megkövült tinhal maradványokat ismertek föl. A sokat emlegetett Aisne-völgyben, Soissons mellett, egy barlang átkutatása közben az őskori vadló fogait és egyéb csontmaradványait lelték meg, a mely köztudomás szerint valamikor egész Európában található volt és sűrű tömegekben kulandozott át az európai országokon. Csupa érdekes és olyan tudományos anyagok ezek, a melyek új kérdéseket adnak fel és szinte kihívják a további tudományos kutatásokat és tanulmányozásokat.

Mennyit esznek meg a hadseregek. Nomosak a szeretetnek, de a bátorságnak és a győzteseknek is a gyomor az alapja, tartja a német. S ebben teljesen igaza

is van; a tétel igazságát legalább napnál fényesebben igazolja a hadtörténelem, a minek tanúsága szerint ugyan az egyes csatákat jobbra azok veszítették el, a kiknél az élelmezés és a hadserogellátás a ütörtököt mondott. Az élelmezés és ellátás kérdése tehát a szó teljes értelmében valóságos életkérdés minden hadbászálit hadseregére nézve s ettől függ a siker, a győzelem, avagy a szégyenteljes leveretés. Ezt az alapigazságot természetesen felismerték és kellően értékelik a hadvezetőségek is s ez okból az élelmezés ügyében minden lehető elkövetnek. Legnagyobb szerencsével és sikerrel mégis ez a fontos ügy a német hadseregben van megoldva, amennyiben a «Leeres-verpflegung» gyűjtőnév alatt ismeretes óriás mechanizmust már a béke idején pontosan szervezték és azt a legaprólékosabb részletekig oly pontosan kidolgozták és építették föl, hogy működésében zavar, a leghévesebb háborús zavarban se állhasson be. És hogy ezt mily pompásan csinálták meg és hogy a világháború fokozódott igényeit is mily pompásan tudják kielégíteni, azt fényesen dokumentálja az a nyolcz bónapi idő, mely már a hátuk mögött van, mert az óriás nebézségek daczára is eddig még soha nem fordult elő sehol fennakadás. Hogy pedig ez irányban mit végeztek a németek, azt csak akkor láthatjuk tisztán, ha tudjuk, hogy ez a több millióra rugó hadsereg hétről-hétre mit emészt meg. Egy-egy német katona napiszükeglete 750 gramm kenyér, 375 gramm hús, 1500 gramm burgonya, 25 gramm só, 25 gramm zsír és 17 gramm cukor. Ha már most ez adatok ismerete mellett kalkulálunk, úgy élénk tárul az a valóság, hogy a hadilábra állított milliós német hadsereg — mint azt a «Scientific American» kiszámította — hetenként mintegy 27 millió kg. kenyeret, 7 millió kg. húst, 54 kg. burgonyát, 900,000 kg. kávé, ugyanannyi sót és 600,000 kg. cukrot igényel. Ezt az óriási élelmiszermennyiséget hétről-hétre rendszeren összehárolják otthon, vagy az ellenséges területen és pontosan, rendszeren odaszállítják a harezoló katonákhoz a kitünően szervezett trénnel, úgy hogy a német harcosok nem szenvednek szükségét és napról-napra rendszeren megkapják porciójukat. Ez a feladat pedig nem csekélység és ép oly fontos, mint a hadvezetés maga. De megcsinálják bármily áron és módon és épen ez a nyítja a németek erejének, kitartásának és sorozatos diadaluknak.

A hol még semmit sem tudnak a háborúról. Egész bizonyossággal állítható, — és ezen egyáltalán nem is lehet fennakadni és csodálkozni — hogy Afrika belsőjében egyik-másik ott élő néptörzs, avagy egy félreeső és a nagyvilági forgalomtól távol eső ázsiai falu Tibetben vagy a Himalája hegyrengetegekben, még maig sem értesült arról, hogy Európában immár a kilenczedik hónap óta háború, még pedig a világ legvéresebb háborúja dühög. Mert ezek az említett vidékeken élő népek olyan félvad vagy teljesen vad népek, a melyek a kulturával és a művelt országokkal és népekkel való összeköttetést teljesen nélkülözik. De már hogy a kulturáltságban is akadhasanak népek és emberek, a kik mit sem tudnak avagy talán csak épen most vettek tudomást a világháborúról, azt alig mertük volna hinni, sőt egyáltalán el sem hinnők ha, véletlenül nem épen az angol «Daily Mail» hasábjain olvastuk volna. Nemrégiben ugyanis a nevezett londoni ujság azt az esetet írta meg egy cikkében, hogy egy angol vitorlás befutott Délafrika egyik kikötőjébe, a mikor is a hajó legénysége valósággal konsternálódva lepődött meg ama nekik teljesen újdonságszámba menő hír hallatára, hogy

Anglia már több mint félesztendeje hadat visel és egy óriás világháború forgatagába sodródott, bonyolódott bele.

Azokhoz az országokhoz, illetve földterületekhez, a hová a háború híre még maig sem jutott el, tartozik minden valóságosság szerint Tristan de Cunha szigete is, a mely pedig a világtengereket járó hajók útjában, az Atlanti-ocsán kellős közepén terül el. Pedig hát ez a sziget is angol birtok. Igaz, hogy mindössze-vissza csak 70—80 lélek lakja és él rajta, a kik jobbra hajótörött matrózokból és azok feleszámazottjaiból kerültek ki a világra. Am ezt a szigetet a hajók rendszerint elkerülik, úgy hogy Tristan de Cunha szigete évente csak egyszer kap postát, a mit egy angol gőzös a Jöreménység főkáról, Capetownból szokott nekik elhozni. Így tehát a fennálló összeköttetés mellett a szigetbeliek, mind-éddig mi hírt sem hallotta a külvilági eseményekről és nem bírtak tudomással a véres világháborúról sem, annak daczára, hogy ez a háború az egész világot megrendítette és körülöttük jártak fel-alá a felfegyverzett hadihajó-csoportok. Így azért nem csoda, ha a távoli szigetlakók eszében és nyugalomban élők le napjaikat, mintha mi sem történt volna az a béke napja ragyogna fölöttük.

Mit esznek az állatok? Nehéz gondot okoz most az állatkerti állatok élelmezése, a mikor az élelmiszerek egy része nem is kapható, más része és pedig éppen a tömegesen szükségelt eleségek, mint a kukoricza, zab, széna, korpa, szerfelett megdrágultak. A drágaság miatt sok állattól meg kellett vonni a szokott eledelt és más-hoz, olcsóbbhoz szoktatni, ez pedig sokszor nehéz feladat, mert megrögzött kosztosok néha a legjámborabb állatok is. Most főként a répa, a törött vadgesztenye és bámozatlan rizs pótolják azokat a jóféle dolgokat, a miket kapni alig lehet, mert a katonaságnak és lakosságnak kell a liszt, a korpa, zab, stb. A rénszarvasok grönlandi zuzmó helyett frissen kaszált fűvet kapnak; igaz még apró a gyepen a fű, mégis be kell érniök ezzel: szarvasoknak, bölényeknek fenyőgalyakat adnak rágni, a juhféleknak boróka bokrokat, a mit csemege gyanánt fogadnak. A széna természetesen e mellett a rendes és legtömegesebb fogyasztás, épp úgy, mint a lóhús, a mit azonban most szükösebben osztogatnak, mint máskor. A madarak etetése aprólékosabb; naponta körülbelül 50—60 féle eleség kell a szárnyasoknak, habár nem oly nagy mennyiségben. A legtömegesebb fogyasztás alá kerül a köles, hangyatójás, lisztukacsz és reszelt sárgarépa, főtt lósziv, aprófüge meg ocau. Mind-ezeket még őszszel szerezték be az állatkort igazgatósága és így a 2000 darab madár nem szenved hiányt. Vigan élnek hát és beietörődtek már mindannyian az új életmódba a mi szép állatkertünk lakói.

Szorkesztői üzenetek.

Deveszer. A jelenleg előljáró korületi parancsnokságtól szolgálati uton.

Sürgös válasz. Egyformán résztvevők szabadságban.

000. 1. Nincs megengedve. Igysesek kivétolosen harczterei érdomekért asztlog megkaphatják, de akkor külön kinevozoai okiratot is elgmutathalnak. 2. A kozgazdálkodási utasítás határozványai mérvalók. Kétes esetekben forduljanak előljáróikhoz.

B. J. esendőr. Az őrsparancsnok köteles a kórolmot továbbbírtani.

1001. Szállítási nehézségek okozzák a késodelmet.

Cs. M. Ingyon kapják.

1881. Nincs torve vére.

Tullipán. A legutolsó tábornagy Albrecht főherozog volt. Jelenlog csupán Frigyes főherozog s ea. és kir. Fenséga hadsoro-
léparancsnok viseli ezt a rendfokozatot.

L. esendőr. O. Forduljon felvilágosításért előljáróikhoz.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Legfelsőbb elhatározások.

O császári és apostoli királyi Felsője folyó évi április hó 7-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával: az ellenség előtt teljesített kitünő szolgálatainak elismeréséül:

Halmágyi Tamás és

Wonnert György, m. kir. VII. számú csendőrkerületbeli csendőr, ez. őrmestereknek,

a koronás ezüst érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján

legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

Adományoztatik:

a hadsereg főparancsnokság által:

az ellenség előtt tanusított kiválóan vitéz magatartása elismeréséül:

az arany vitézségi érem:

az ellenség előtt elesett:

Mátyás János, 30. honvéd gyalogezredhez beosztott csendőrnek.

Az ellenség előtt tanusított vitéz magatartásuk elismeréséül:

a 2. oszt. ezüst vitézségi érem:

Wagner János, III. csendőrkerületbeli csendőr ez. őrmestereknek,

Elabjanecz János és

Magyar István, csendőr, ez. őrmestereknek és

Kálmán József csendőrnek, mind a három a VI. csendőrkerületben és

Jurancsik János, VIII. csendőrkerületbeli csendőrnek.

A balkánhaderők parancsnoksága által:

az ellenség előtt tanusított vitéz magatartása elismeréséül:

a 2. oszt. ezüst vitézségi érem:

Papp János csendőrőrmesternek.

Ideiglenes nyugállományba helyeztetik:

1915 április hó 1-ével:

Czuczor András, IV. számú csendőrkerületbeli járás-őrmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «rokkant, népfölkelési fegyveres szolgálatra is alkalmatlan».

Választott lakhely: Verpelét (Heves m.)

1915 május hó 1-ével:

Jakab Máté, VI. számú csendőrkerületbeli járás-őrmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «rokkant, népfölkelési fegyveres szolgálatra is alkalmatlan».

Választott lakhely: Csepreg (Sopron m.)

Nyilvánosan megdicsértetett:

A m. kir. V. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Moró Pál csendőr, mert egy nagyobb mérvű lopási eset tetteseit, igen leleményes, észszerű és körültekintő

nyomozás során kiderítette és a tetteseket az igazság-szolgáltatás kezébe juttatta.

Előléptettek:

1915 január hó 20-ával:

a cs. és kir. 4. hadsereg-parancsnokság által:

csendőr ez. őrmesterré:

Nagy József IV., IV. sz. csendőr kerületbeli csendőr;

1915 február hó 1-ével:

A cs. és kir. Pflazer hadseregszoport tábori csendőr törzstisztje által:

csendőr ez. őrmesterré:

Csizmadia Lajos, Kövi László, Barkovics József, Horváth Ambrus és Trischler János. VI. sz. csendőrkerületbeli csendőrök;

1915 márczius hó 20-ával:

a cs. és kir. 4. hadsereg-parancsnokság által:

csendőr ez. őrmesterré:

Prálya László Juon, Szadeczki Dénes Antal, Lőrinczi Imre, Karabcsuk András Alexa és Nagy András II., IV. sz. csendőrkerületbeli csendőrök;

1915 április hó 1-ével:

A m. kir. I. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

őrmesterré:

Losonczy Sándor és Pál István III, őrsvezető ez. őrmesterek;

őrsvezető ez. őrmesterré:

Nagy Ferencz L., Purgely József és Csiszár András csendőr ez. őrmesterek;

a cs. és kir. 2. hadsereg-parancsnokság által:

őrmesterré:

Baráth István, II. számú és Demetrovics István, VI. számú csendőrkerületbeli őrsvezető ez. őrmesterek;

őrsvezető ez. őrmesterré:

Hanek György és Györfi György, II. sz. csendőrkerületbeli csendőr ez. őrmesterek;

csendőr ez. őrmesterekké:

Morár Filimon, Kerényi György, II. számú, továbbá Kajcsos János és Bodás Lajos, VI. számú csendőrkerületbeli csendőrök;

a cs. és kir. 3. hadsereg-parancsnokság által:

őrmesterré:

Vancsa Sándor, VI. számú csendőrkerületbeli őrsvezető ez. őrmester;

csendőr ez. őrmesterré:

Kovács Pál II. és Jakab Mihály II., VI. számú csendőrkerületbeli csendőrök;

a cs. és kir. 3. hadsereg hadtápparancsnoksága által:

csendőr ez. őrmesterekké:

Kassai János, Osvát Károly, Dávid András, Lauf Károly, Haller István, Mészáros János és Kota Károly, IV. sz. csendőrkerületbeli csendőrök;

a cs. és kir. 4. hadsereg hadtápparancsnokság által:

csendőr ez. őrmesterré:

Dolinszky Sámuel, IV. számú csendőrkerületbeli csendőr;

a cs. és kir. Pfanzer hadseregcsoport tábori csendőr törzstiszteje által:

csendőr cz. őrmesterré:

Kőzevő Dániel, Kostyán József, Puskás János, Varkas János, Lukács János, Tamás József, Takács András, Donyán János, Gyulvezsén Vitályos, II. számú, továbbá Kis Balázs István, Kálmán József, Meszes Károly, Osizmazia István, Somogyi István, Arany Miklós, Cziráki Kálmán, Rempert Bálint, Kajdi József, Csiga József, Nagy Géza, VI. számú, végül Jánosi Albert és Kuti Imre, VII. számú csendőrkerületből csendőrök;

1915 április hó 10-ével:

a cs. és kir. 2. hadsereg-parancsnokság által:

őrmesterré:

Simon János, VII. számú csendőrkerületbeli őrsvezető cz. őrmester;

őrsvezető cz. őrmesterré:

Gálcsa János és Makó Ferencz, VII. sz. csendőrkerületbeli csendőr cz. őrmesterek:

a cs. és kir. Pfanzer hadseregcsoport tábori csendőr törzstiszteje által:

csendőr cz. őrmesterré:

Dalmadi István, III. számú, Pataki Ferencz és Rákóczi János VI. számú csendőrkerületbeli csendőrök:

1915 április hó 11-ével:

a cs. és kir. 2. hadsereg csoport parancsnokság által:

őrmesterré:

Gyurka Mihály, VII. számú csendőrkerületbeli őrsvezető cz. őrmester.

Járőrvezetői jelvénynyel elláttattak:

Rajcsányi Géza, Balogh Boldizsár, Papp Pál, Csinger Venczel, Repcsik János, Verdon János, Szilágyi Imre, Tóthfalusi Lajos, Ficzko József, Bende Károly, Bartics József, Vas Antal, Schönberger Lipót, Benedek János, Szűcs Jenő, Fekete Zsigmond, Medvár András, Szakál Imre, Kocsis Imre, III. számú, továbbá Kiss Gábor, Tóth János III., Kincses József, Román Albert, Magyar László, IV. számú, végül Kálovics György, Farkas István, Lakatos Gyula, Varga József I., Fekker János, Szigeti József és Ladizsáki István, VI. számú csendőrkerületbeli csendőrök.

Lovaglási jutalomdíjban részesített:

Csala György, III. számú csendőrkerületbeli csendőr 2 darab 10 koronás arany jutalomdíjban.

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Lázár Sándor őrsvezető cz. őrmester 3 darab, Sánta Imre csendőr pedig 2 darab 10 koronás aranyból álló jutalomdíjban.

Névváltoztatás.

Csizmarics Ferencz, V. számú csendőrkerületbeli próbacsendőr, családi nevét, belügyminiszteri engedély alapján, «Herszényi»-re változtatta.

Koronya (Cornea) Demeter, II. számú csendőrkerületbeli csendőr, családi nevét, belügyminiszteri engedély alapján, «Kőrösi»-re változtatta.

HEGEDÜ

csodásan tisztá erős hangú
6 korona és feljebb.
Mester műhegedük rész-
leteire is. Romlottakat művé-
sziesen javít. — Árjegyzék az
összes hangszerekről ingyen.

Mogyorossy Gyula

kir. szab. hangszergyár
Budapest, VIII., Rákóczi-ut 71. sz.

SZÁNTÓ JÓZSEF

géparuhája 17 év óta létezik Szegeden, a városi bérpalotában

Képes nagy ár-
jegyzékem díj-
talanul küldöm.

Képes nagy ár-
jegyzékem díj-
talanul küldöm.

Egyedül nálam kaphatók a Helical, Premier, Postielon, Britania, Eska és saját összeállítású legkedveltebb hegykerékpárok. E gépekből hadseregünk részére is szállítottam. Pathé tűnélküli beszélőgépek, lemezek és varrógépek óriási választékban, kedvező részletfizetésre is.

Várnay és Fia, Budapest, VI., Gyár-utca 26.

Nyomtatványok
Sapkák
Keztyük
Kardbojt
Celluloid kézelő és
nyakravaló
Czipókrém
Fegyversír
Borotváló készlet
6, 10 és 20 éves
szolgálati kereszt
stb. stb.

Nagyvárad, Rulikovszki-ut 24. Szeged, Kárász-u. 9.

Mindennemű felszerelési tárgyak
dus raktára olcsó árakkal.

*Szives figyelmébe ajánljuk, hogy a Csendőrségi Lexikon
5 koronás árát 4 koronára szállítottuk le, kedvezményes árban
még csak néhány példány van belőle raktárunkon, améért is
kérjük arra vonatkozó rendelését.*